

та вдосконалення системи діяльності корпоративних та приватних фінансових посередників (гарантійні, пенсійні, венчурні, інвестиційні фонди), товариства, страхові та лізингові компанії. Функціональний аспект передбачає, що забезпечення фінансовими ресурсами та стимулювання розвитку виробництва зерна має відбуватися в розрізі певних суб'єктів господарського механізму, які досягли визначеного рівня та відповідають відповідним критеріям. Технологічний аспект передбачає, що фінансування та кредитування розвитку виробництва зерна має відбуватися на основі чіткого розподілу повноважень, персональної відповідальності, прозорості, диверсифікації ризиків, страхування, використання непрямих методів державної фінансової підтримки [5].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, можемо зробити висновок, що на сучасному етапі функціонування зернової галузі та її суб'єктів необхідним виявляється формування та розвиток економічної безпеки, яка одним із пріоритетів передбачає використання фінансово-кредитної системи у якості забезпечення складової фінансової безпеки. У процесі формування ринку зерна необхідно дотримуватись оптимального балансу між його учасниками, основна роль при цьому покладається на державні інституції та фінансово-кредитну систему.

Список використаних джерел

1. Піщанська, В. В. Вплив відмивання брудних грошей на національну фінансову безпеку України [Текст] / В. В. Піщанська // Магістеріум. — 2009. — Вип. 35. — С. 32—36.
2. Мармуль, Л.О. Фінансово-кредитне забезпечення розвитку аграрного сектору економіки [Текст] / Л. О. Мамуль, Н. С. Танклевська // Економіка АПК, 2006. — № 12. — С. 75—80.
3. Іваночко, І. Кредитування виробників зерна. Нові методики і кредитні продукти [Електронний ресурс] / І. Іваночко, І. Гринюк, Р. Кос. - Режим доступу : <http://www.zerno.org.ua/download/category/13-kreditni-produkti?download=14:kredituvannya-virobnikiv-zerna-novi-metodiki-ta-kreditni-produkti> (дата звернення 18.10.2014р.). — Заголовок з екрана.
4. Резнік, Н. Розширення сфери взаємодії потенційних інвесторів і владних структур як один із напрямів залучення інвестицій в АПК [Текст] / Н. Резнік // Формування ринкових відносин в Україні : Збірник наукових праць. — 2010. — № 5. — С. 17—23.
5. Макуха, С.М. Альтернатива кредитним стимулам зерновиробництва [Електронний ресурс] / С.М. Макуха. — Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1669/1/Альтернатива%20кредитним%20стимулам%20зерновиробництва.pdf> (дата звернення 18.10.2014р.). — Заголовок з екрана.

В статье рассматриваются вопросы экономической безопасности товаропроизводителей зерна в контексте роли финансово-кредитной системы, как одного из приоритетных направлений ее достижения.

Ключевые слова: экономическая безопасность, товаропроизводители зерна, финансово-кредитная система, экономические риски.

УДК 657:006.32

*L.M. Krasnolutskaaya, Ph.D., Associate professor
Podilian State Agrarian Engineering University*

NATIONAL REGULATIONS (STANDARDS) OF ACCOUNTING IN THE MANAGEMENT OF FINANCIAL STABILITY OF THE ENTERPRISE

Abstract. *The article discusses the principles of equity and liabilities reflected in the International Financial Reporting Standards, as well as the use of these concepts in the management of financial sustainability of economic entities in the current conditions of the economy of Ukraine.*

In terms of overall financial matters of financial analysis and management were recognized achievements of Ukrainian scientists, among which should be noted researchers such as AD Zaruba, AV Kondratyev, V.V.Sopko, NG Belukha, AM Podderogin. The problem of ensuring the financial sustainability of agricultural enterprises actively studied by scientists economists farmers MJ Dem'yanenko, LA Lahtionov and others. However, there remain insufficiently studied theoretical concepts and the nature of the financial sustainability of their place and role in the

system of micro enterprises

A review of various methods for assessing financial stability of the company stated in the literature and the recommendations of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine showed that each of them has its own advantages and can be used by users on condition of bringing them to the requirements of international financial reporting standards.

Keywords: capital, reserves, liabilities, financial stability, money circulating.

Л.М. Краснолуцька, к.е.н., доцент кафедри фінансів і кредиту

Подільський державний аграрно-технічний університет

НАЦІОНАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТИ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УПРАВЛІННІ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглядаються принципи відображення капіталу та зобов'язань у Міжнародних стандартах фінансової звітності, а також використання цих концепцій в управлінні фінансовою стійкістю суб'єктів господарювання у сучасних умовах економіки України.

Обґрунтовано показники фінансової стійкості підприємства у контексті Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (НП(С)БО).

Ключові слова: капітал, резерви, зобов'язання, стійкість фінансова, кошти обігові.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Перехід вітчизняної економіки на інноваційний і соціально-орієнтований шлях розвитку неможливий без поліпшення фінансового стану підприємств і забезпечення стабільності їх функціонування, а тому аналіз, оцінка і управління фінансовою стійкістю суб'єктів господарювання є актуальною сферою дослідження. Однак існуюча система показників і прийняті методи оцінки в традиційному аналізі фінансової звітності не розкривають і не пояснюють повною мірою причини поліпшення або погіршення фінансового стану підприємства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. На сьогодні у теорії та практиці фінансового менеджменту широко застосовуються апробовані методики визначення рівня фінансової стійкості суб'єкта господарювання. Роботи таких зарубіжних вчених, як Е. Брігхем, Ван Хорн Дж К., Л. Бернстайн, Р. Брейлі, та інших мають велику теоретичну значимість, але їх методики розраховані в першу чергу на ринкові економічні умови західних країн і не враховують особливостей переходу вітчизняної економіки на міжнародні стандарти фінансової звітності. Ці проблеми знайшли відображення у працях В.П.Астахова, І.П. Балабанова, В.В. Ковальова, О.М. Стоянової, Г.В. Савицької, А.Д. Шеремета та інших. В розрізі загальних фінансових питань фінансового аналізу та менеджменту отримали визнання напрацювання українських вчених, серед яких необхідно зазначити таких дослідників, як О.Д. Заруба, О.В. Кондратьєв, В.В.Сопко, Н.Г. Білуха, А.М. Поддєрьогін. Проблеми забезпечення фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств активно досліджуються вченими економістами-аграрниками М.Я. Дем'яненко, Л.А. Лахтіоною та іншими. Проте залишаються недостатньо дослідженими теоретичні поняття та сутність показників фінансової стійкості, їх місце та роль в мікроекономічній системі підприємства.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даного дослідження є обґрунтування показників фінансової стійкості підприємства у контексті Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (НП(С)БО).

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. При складанні міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) Комітет з Міжнародних стандартів фінансової звітності керується загальними Принципами їх підготовки, у яких чітко формулюються певні цілі, до яких прагне Комітет при розробці і затвердженні цих стандартів. Цей окремий документ не є стандартом, але у ньому розкриваються загальні підходи Комітету до змісту МСФЗ, що допомагає укладачам і користувачам фінансової звітності правильно інтерпретувати окремі положення МСФЗ і відображення операцій, що допоки не охоплені стандартизацією.

Метою фінансової звітності є надання необхідної корисної інформації усім потенційним користувачам, зацікавленим в отриманні інформації про фінансовий стан підприємства, його зміни, результати господарської діяльності, ефективність управління. Відповідно до Принципів, фінансовий стан залежить від наявних у підприємства економічних ресурсів, їх розміщення, ліквідності, здатності адаптуватись до змін зовнішнього середовища та визначається бухгалтерським балансом. Результати діяльності підприємства, що визначають його економічну ефективність, відображаються у Звіті про прибутки і збитки. Інформація про зміни фінансового стану характеризується рухом всіх фінансових ресурсів, обігових коштів (ліквідних активів) у Звіті про рух грошових коштів.

Кожний елемент фінансової звітності складається із декількох одиниць інформації, що заставляє структурувати елементи звітності, виділяти субелементи, класифікувати показники у класи та підгрупи з метою надання більш детальної і правдивої інформації для задоволення вимог різних користувачів.

Означеними вище Принципами передбачено, що у звітному бухгалтерському балансі елемент капіталу розподіляється на три складові: 1) кошти, внесені акціонерами; 2) нерозподілений прибуток; 3) резерви, що являють собою виокремлення нерозподіленого прибутку і окремого коригування для забезпечення підтримки капіталу.

У міжнародній та вітчизняній практиці складання фінансової звітності резерви класифікуються за такими основними характеристиками: 1) резерви капіталу, що включають фонд переоцінки вартості та резерви надходжень доходів у майбутньому – різні дотації, та безоплатні надходження активів; 2) нормативні резерви, що встановлені законодавством, а також ненормативні резерви, що встановлені рішенням самої організації; 3) резерви, що розподіляються і такі, що не підлягають розподілу аж до ліквідації організації; 4) цільові та інші резерви.

Резерви являють собою зобов'язання з невизначеним часом і сумою відшкодування [1]. Відтак під резервами розуміються достатньо умовні величини, оскільки існує певна незрозумілість терміну погашення і суми погашення зарезервованого зобов'язання. Тому їх можна вважати особливими зобов'язаннями, які необхідно чітко відділяти від кредиторської заборгованості та інших точних зобов'язань.

Як бачимо із балансу, частина цих резервів перебуває у складі другого розділу пасиву у складі забезпечень. До зобов'язань належать: довгострокові позики та інші довгострокові зобов'язання; короткострокові позики і банківські кредити; кредиторська заборгованість. Такі зобов'язання, як резерви майбутніх витрат, які не можна точно визначити за термінами виплат (тобто немає повної впевненості у виникненні факту даного зобов'язання у майбутньому) Принципами передбачено відносити до власного капіталу підприємства. Зважаючи на вищеозначене, пропонуємо удосконалити методику розрахунку показників фінансової стійкості, наведену у Методичних рекомендаціях щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства [2].

У науковій і навчальній літературі по різному пропонується оцінювати ступінь фінансової стійкості підприємства. При цьому методологія такої оцінки єдина – виходячи із даних по основних балансових статтях, тобто сальдових підсумках реєстрів, зафіксованих у бухгалтерському обліку на звітну дату.

Найбільш поширений підхід до цього питання – розрахунок системи коефіцієнтів, які, на нашу думку, правильніше називати показниками.

Фінансова стійкість органічно пов'язана із власними обіговими коштами підприємства. Тобто вона пов'язана не із покриттям фінансовими ресурсами одноразових грошових витрат і видатків, а із забезпеченням поточних фінансових потреб відповідними джерелами фінансування [3, с.397-423].

Фінансування оборотних активів відбувається за рахунок двох джерел: оборотного капіталу та кредиторської заборгованості. Оборотний капітал – це частина капіталу підприємства, інвестованого в оборотні активи. Він визначається як різниця між оборотними

активами і кредиторською заборгованістю, або як різниця між інвестованими капіталом і оборотними активами. Джерелами формування оборотного капіталу є власні обігові кошти, довгострокові зобов'язання і короткострокові кредити та позики. Власні обігові кошти – це власний капітал підприємства, інвестований в оборотні активи. Вони розраховуються як різниця між власним капіталом і необоротними активами. Враховуючи Принципи підготовки і складання МСФЗ, власні обігові кошти обчислюються як $ВOK = p.1495 + p.1520 + p.1521 + p.1522 + p.1523 + p.1524 + p.1525 + p.1660 + p.1665 + p.1670 - p.1095$.

Іншими словами, власні обігові кошти, крім власного капіталу, включають також кошти, прирівняні до нього, а саме резерви і забезпечення.

Значна питома вага у структурі оборотного капіталу такого джерела як власні обігові кошти і довгострокові зобов'язання забезпечує фінансову стійкість підприємству, проте одночасно здорожує фінансування оборотних активів. Для типової виробничої організації характерним є наступне співвідношення: запаси у повному обсязі формуються за рахунок оборотного капіталу, дебіторська заборгованість – частково, а джерелом високоліквідних активів, як правило, слугує кредиторська заборгованість.

Якщо ж компанія має у структурі поточних активів несуттєву частку запасів, то необхідно використовувати інший інструмент для оцінки фінансової стійкості. Зокрема, слід структурувати активи на фінансові (ФА) та не фінансові (НФА) активи. До фінансових активів відносяться гроші та їх еквіваленти, дебіторська заборгованість, фінансові вкладення. Решта активів входять до групи нефінансових активів. Розділивши активи на фінансові та не фінансові, а капітал – на власний і позиковий, слід виявити, чи покривається позиковий капітал фінансовими активами. Якщо фінансові активи дорівнюють всім зобов'язанням, а нефінансові цілком покриваються власним капіталом, то підприємство перебуває у стані фінансової рівноваги. За умови, коли фінансові активи більші ніж зобов'язання, то така ситуація трактується як абсолютна фінансова стійкість.

Таким чином, висхідним показником фінансової стійкості є достатність власного капіталу. Проте загальна потреба в капіталі складається з двох частин: інвестиційної і поточної. У міжнародній фінансовій практиці при формуванні фінансової звітності особлива увага приділяється концептуальним аспектам, які визначають адекватну інтерпретацію фінансової звітності різними користувачами. При цьому першочергове значення має обрана концепція формування і підтримки капіталу. Наразі найбільш поширені такі дві концепції: фінансова і фізична підтримка капіталу. У відповідності до концепції фінансової підтримки капіталу прибуток формується тільки у випадках, якщо грошова величина чистих активів наприкінці звітного періоду більша від грошової величини чистих активів на початок періоду після вирахування розподіленого прибутку між власниками за звітний період. За концепцією фізичної підтримки капіталу, прибуток формується лише тоді, коли фізична продуктивна здатність (або операційна здатність) підприємства (або ресурси чи кошти, потрібні для досягнення цієї здатності) наприкінці звітного періоду перевищують виробничу фізичну здатність на початок періоду після вирахування з нього будь-яких розподілів між власниками у звітному періоді.

Вчені-економісти давно ведуть пошуки аналітичної моделі, у котрій фокусуються найважливіші характеристики бізнесу в оцінці фінансової стійкості, яка дозволяє врахувати високі ризики в умовах невизначеності, тобто у ситуації, характерній для сучасного українського бізнес-середовища. Через неспроможність економічної науки виразити інтегроване значення трьох великих параметрів – доходності, ліквідності та ризику, - практика вирішує цю задачу шляхом методології рейтингового аналізу. Найбільш відомою і авторитетною методикою рейтингової оцінки фінансової стійкості корпорації є методика CAMEL (за початковими літерами capital adequacy – достатність капіталу; asset quality – якість активів; management – управління; examines – доходність; liquidity – ліквідність) [4]. Перевагою методики CAMEL в аспекті виходу українських компаній на світовий ринок є те, що вона враховує міжнародні рекомендації про необхідність:

–поділу капіталу на основний та додатковий залежно від ступеню його рухливості

(мінливості);

—зважування активів за ступенем ризику та визначення на цій основі відносних показників оцінки достатності капіталу.

Українська практика поки не передбачає визначення раціональної структури капіталу і не поділяє його на базовий і доповнюючий. Одна із самих популярних аналітичних процедур обґрунтування структури фінансування суб'єкту господарювання у вітчизняній економіці — це визначення структури джерел на основі заданих абсолютних і відносних показників фінансової стійкості.

Абсолютні показники фінансової стійкості, а саме задані параметри ліквідності балансу і цільовий тип фінансової стійкості дозволяють визначити потребу у джерелах фінансування. Ліквідність балансу оцінюється з використанням функціонального підходу, сутність якого полягає у досягненні збалансованості активів і пасивів за їх функціями. Ця методика ілюструє функціональну рівновагу між активами і джерелами їх фінансування в основних циклах господарської діяльності (інвестиційному, операційному і фінансовому). Сутність концепції ліквідності функціонального балансу можна уявити як ряд співвідношень активів, згрупованих за їхніми функціями, з пасивами, згрупованими за ознакою функціональної відповідності активам. Структура фінансування підприємства визначає тип його фінансової стійкості, що залежить від того, якими джерелами фінансується операційний цикл. Якщо ці джерела стійкі, то немає загрози зриву виробничого процесу через дефіцит джерел фінансування і відповідно немає загрози фінансовій стійкості.

Для визначення оптимальної структури фінансування на основі відносних показників використовують показники балансової та операційної фінансової стійкості [5]. Під балансовою розуміють фінансову стійкість, яка забезпечується балансовими показниками, тобто наявністю ліквідних активів і стійких джерел фінансування. Для оцінки балансової фінансової стійкості використовують коефіцієнти ліквідності і структури фінансування. Операційна фінансова стійкість забезпечується виручкою, прибутком і грошовим потоком операційної діяльності. Вона оцінюється показниками достатності грошового потоку для обслуговування зобов'язань.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Проведений огляд різних методик оцінювання фінансової стійкості підприємства, викладених у літературних джерелах і рекомендаціях Міністерства економічного розвитку і торгівлі України показав, що кожна з них має свої переваги і може застосовуватись користувачами за умови приведення їх до вимог міжнародних стандартів фінансової звітності.

Список використаних джерел

1. Концептуальна основа фінансової звітності [Текст] : офіц. текст : за станом на 01.09.2010 / IASB; Стандарт, Міжнародний документ, Концепція від 01.09.2010. — Відомості доступні з мережі Інтернет : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_009 (дата звернення 04.11.14). — Назва з екрана.
2. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства [Текст] : офіц. текст : за станом на 26.10.2010 р. / Міністерство економіки України ; Методичні рекомендації ; Наказ від 19 січня 2006 року N 14 (у редакції наказу Міністерства економіки України від 26 жовтня 2010 р. N 1361) . — К. : Мінекономіки, 2010. — Доступно з мережі Інтернет : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ME06025.html (дата звернення 03.11.14). — Назва з екрана.
3. Бернстайн Л. А. Анализ финансовой отчетности [Текст] : теория, практика и интерпретация / Л. А. Бернстайн ; пер. с англ. — М. : Финансы и статистика, 2003. — 624 с.
4. Брейли, Р. Принципы корпоративных финансов [Текст] / Р. Брейли, С. Майерс ; пер. с англ. — [2-е изд.]. — М. : Олимп-Бизнес, 2004. — 1008 с.
5. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1

«Загальні вимоги до фінансової звітності : [офіц. текст] : за станом на 18.03.2014 р. / Мінфін України ; Наказ, Положення, Стандарт від 07.02.2013 № 73. — К. : МФУ, 2013. — Доступно також з Інтернету: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. — Назва з екрана. — Дата звернення: 03.11.14.

В статье рассматриваются принципы отражения капитала и обязательств в Международных стандартах финансовой отчетности, а также использование этих концепций в управлении финансовой устойчивостью субъектов хозяйствования в современных условиях экономики Украины.

Обоснованы показатели финансовой устойчивости предприятия в контексте Национального положений (стандартов) бухгалтерского учета (НП (С) БУ).

Ключевые слова: капитал, резервы, обязательства, устойчивость финансовая, средства оборотные.

УДК 338.436.33:633.63

L.O. Kutsekon, Ph.D., Associate professor

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

PERSPECTIVES OF SUGAR BEET SUBCOMPLEX ENTERPRISERS DEVELOPMENT BASED ON CLUSTER ANALYSIS

Abstract. Analyzed the experience of creating integrated structures in various sectors of some countries of the world, problems and prospects of development of the clustering process in Ukraine. It is found that remain poorly understood issues of system-integrated approach to the study of organizational and economic factors increase the efficiency of sugar beet under sub clustering and its development prospects in the current market environment.

In order to identify the potential sugar clusters in the Cherkasy region cartogram according to administrative differentiation in production of raw materials for sugar and existing processing facilities has been done. The main factors that they put on the field in terms of the effectiveness of clustering. Cluster analysis of sugar beet subcomplex enterprisers of Cherkassy region has been made, perspectives of their development in modern market conditions have been identified.

Keywords: sugar beet, sugar beet subcomplex, cluster, cluster analysis, development, perspectives.

Л.О. Куцеконь, к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства ім. проф. Романенка І.Н.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ БУРЯКОЦУКОРОГО ПІДКОМПЛЕКСУ НА ОСНОВІ КЛАСТЕРИЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА

З метою виявлення потенційних цукрових кластерів в межах Черкаської області сформовано картограму за даними адміністративної диференціації обсягів виробництва сировини для цукроваріння і діючих виробничих потужностей з переробки. Визначені основні чинники, що впливають на ефективність галузі в умовах кластеризації. Проведено кластерний аналіз підприємств бурякоцукрового підкомплексу Черкаської області, визначено перспективи їх розвитку в сучасних ринкових умовах.

Ключові слова: цукрові буряки, бурякоцукровий підкомплекс, кластер, кластерний аналіз, розвиток, перспективи.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Трансформація економіки України передбачає орієнтацію на фактори, які забезпечили б стабілізацію та подальше зростання всіх складових національної економіки, зокрема, агропромислового комплексу та його складової - бурякоцукрового виробництва. Сучасна ситуація в економіці країни потребує розв'язання низки проблем, пов'язаних із переходом підприємств бурякоцукрового виробництва від орієнтації на виробництво чи інтенсифікації комерційних зусиль до його інтеграційного функціонування. Бурякоцукрова промисловість України в минулому була стратегічно важливою галуззю і займала провідне місце в економіці країни. В сучасних умовах цілісність бурякоцукрового комплексу порушена, неврегульований ринок загострює суперечності між бурякосіючими господарствами, цукровими заводами та іншими партнерами комплексу. Існуюча організація ринку цукру й система управління виробництвом не створюють необхідних